

Kupujte
VOJNE BONDE!
Najstarejši
slovenski dnevnik
v Ohio
Oglaš v tem listu
so uspešni

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

Kupujte
VOJNE BONDE!
The Oldest
Slovene Daily
in Ohio
Best Advertising
Medium

LETO XXV. — LETO XXV.

CLEVELAND, OHIO, THURSDAY (ČETRTEK), SEPTEMBER 10, 1942.

STEVILKA (NUMBER) 212

EMCI NAZNANJAJO, DA SO DOSEGLI MESTO STALINGRAD

ed Stalingradom so izvedli Rusi tekmo
treh dni svoj tretji umik. — Srdite
borbe za posest mesta.

KRVAVI BOJI V NOVOROSSISKU

asi so snoči sporočili, da so
pet umaknili na zapadni
Stalingrada, kar je že
v tretji umik tekmo
doim Nemci poročajo, da
ihove čete prodirle prav do

Pogum ruskega vojaštva

Pogumni ruski vojaki pred
Stalingradom se borijo na ne-
katerih krajih proti nemškim
tankom samo s puškami. Toda
nemške napadajoče kolone leze-
jo iz dneva v dan v večjo bliži-
no tega mesta ob Volgi.

Jugozapadno od Stalingrada
odbijajo Rusi stalno nemške na-
pade ter poročajo, da so uniči-
li tu 21 nadaljnjih nemških tan-
kov in troje stotnih nemško-
rumunske pehote.

Srdite borbe v Novorossisku

Glede bojev v Novorossisku
poročajo Rusi, da se vrše bor-
be v notranjosti mesta, ker Ru-
si z divjaškimi protinapadi za-
časno zadržujejo Nemce. Rus-
ka mornarica je že poprej od-
plula v Batum, dasi je ostalo v
Novorossisku nekaj ladij, ki po-
magajo s svojimi topovi ruskim
brambovcem.

ALIJANSKE OKRUTNOSTI NAD SLOVENSKIMI LJUDMI

ani požigajo slovenske vasi in streljajo naše ljudi. —
V Velikem Lipoglavu so zaprli prebivalce v klet
župnišča ter izropali in požgali vas.

(Zbirno poročilo JIC)
hribu nad vasjo Lipoglav
Dobruje) se je v zadnjih
in večkrat pojavil manjši
ek partizanov.
24. 3. t. l. se je naenkrat
v Lipoglavu in sosed-
vseh italijanskemu vojaštvu.
povoda so začeli požigati
in streljati.
Sp. Lipoglavu, kjer je 11
podarjev, so tri kmetije po-
mo požgane in uničene, od-
li pa so Italijani vso hrano,
kokoši, prašiče, itd.
Brezju sta dva posestnika
pomona uničena in hiše po-
st. Pavlu so vse hiše uniče-

pali, odpeljali prav ves živč in
požgali hiše in gospodarska po-
slopja. V nekem hlevu je pogo-
relo celo 5 glav goveje živine.

Posredovanje domačega župnika

Popolnoma je uničeno posest-
vo Zupančiča, ki je pogorelo z
vsemi gospodarskimi poslopji.
Ko se je vse to dogajalo, so bili
prebivalci v velikem strahu za-
pti v župnijski kleti. Tolažil jih
je domači župnik in ko je videl,
da položaj postaja brezupen, je
stopil k italijanskemu koman-
dantu in mu rekel: "Vsi prebi-
valci so nedolžni, pustite jih v
miru, če pa se hočete masčevati,
ustrelite mene, pustite pa moje
uboge ljudi. Vojaki so se v od-
govor silovlasemu župniku sme-
jali, končno pa so vaščane le iz-
pustili. Bili so 1 dan in eno noč
zaprti v kleti.

Prebivalci navedenih vasi ni-
majo sedaj niti strehe, niti hra-
ne, niti semena za setev, četu-
di nič niso storili nikomur.

VELIKA NESREČA BOMBNIKA

NEWARK, O., 9. septembra.

Tukaj je treščil v neko a-
partment hišo velik ameriški
bombnik, pri čemer je bilo ubi-
tih 10 oseb.

oko sodnik Silbert deli in razsoja pravico

naslednjih vrstah je pri-
prave, ki jo deli sodnik
Silbert na sodišču za
metne zadeve. V tork je i-
pred seboj tri slučaje, ki jih
razsoji takole:
Edgarda Holta, 25 let starega
nomobilista iz Newporta,
ki se je s svojim avtom
v drug avto ter se od-
vzvil ne da bi koga poškodo-
val. Je obsodil na 90 dni zapore
in \$50 globe.
Archie Cummingsa, 30 let

starega voznika, stanujočega na
E. 85. cesti, ki je, vozeč v pija-
nem stanju povozil nekega štiri-
rinajst let starega dečka, kateri
se je peljal s kolesom in katerega
je tako poškodoval, da bo os-
tal najbrže stalno pohabljen, je
obsodil na 30 dni zapore in \$50
globe.
Louisa Coneglia, 21 let starega
govoznika s 121. ceste, ki je po-
vozil nekega 53 let starega mo-
ža ter ga pustil ležečega na ce-
sti, pa je obsodil na 60 dni za-
pore in na \$100 globe.

Japonci prekoračili gorovje na Novi Guineji

Zdaj se nahajajo oddaljeni
še 40 milj od važne za-
vezniške baze v Port Mo-
resbyju.

Glavni stan generala MacAr-
thurja, Avstralija, 10. septem-
bra. — Japonske čete so prodrle
skoz in preko prelazov Owen
Stanley gorovja ter so oddalje-
ne sedaj še 44 milj od Port Mo-
resbyja, ki tvori ključ obram-
be Nove Guineje.

Zavezniškim obrambnim čet-
tam poveljuje general S. F. Ro-
well, bivši pribojnik avstralskega
generalnega štaba.

WASHINGTON, 9. septem-
bra. — Ameriška zračna sila,
ki je prešla zopet v ofenzivo, je
bombardirala in s strojnimi
obstreljevala japonske vojaške
naprave na Gizzo otoku, ki leži
215 milj severozapadno od a-
meriške baze na Guadalcanalu.

Ameriški bombniki so napa-
dli te naprave v nedeljo, in sicer
brez vsakega odpora od strani
japonske zračne sile. Ameriški
vojaki na Solomonovem otočju
nadaljujejo z iskanjem in čiš-
čenjem Japoncev, ki so se za-
teklili v globoke in težko pristop-
ne džungle.

Nova grobova

JACOB AGRES

Po eno-tedenski boleznii je pre-
minil rojak Jacob Agres, 3616
E. 81 St. Star je bil 68 let ter
je bil doma iz vasi Selce na Go-
renjskem, odkoder je prišel v
Ameriko pred 50. leti. Tukaj
zapuša žalujoče pastorko Mar-
tina, Franka, Alice, poročeno
Kastelič, in Frances, poročeno
Gross, ter v Claridge Pa. pa-
storko Anno, poročeno Kotkow-
ski. Pogreb se bo vršil v petek
zjutraj ob 8:30 uri iz Louis L.
Ferfolia pogrebnega zavoda,
9116 Union Ave. v cerkev sv.
Lovrenca in nato na Calvary
pokopališče. Bodi mu ohranjen
blag spomin, preostalih pa na-
še sožalje!

Smrtne poškodbe pri delu

V sredo popoldne je dobil
smrtne poškodbe pri padcu v
tovarni dobro poznani rojak
Anton Zele, star 64 let, stanujoč
na 21086 Arbor Ave., v Eu-
clidu, O. Pokojni zapuša tukaj
žalujočo soprogo Anno, rojeno
Koblar, doma iz Železnikov na
Gorenjskem, sinove Victorja,
Edwarda, Sgt. Freda, ki se na-
haja v Fort Knox, Kentucky, in
Ernesta ter hčeri Dorothy, po-
ročeno Hribal, bivajočo v De-
troitu, Mich. in Mary Ann; da-
lje zapuša brata Josepha, po-
znanega pogrebnišča, sestro Jo-
hanno Doljak in veliko sorodni-
kov. Sestra Frances Rupnik je
preminila pred dvema leti. Sin
Sgt Fred se je baš zadnjo so-
boto poročil, ko je bil doma na
dopustu in se je vrnil k voja-
kom v nedeljo.

Pokojni je bil doma iz Slavi-
ne, okraj Postojna na Notranj-
skem, p. d. Zrinov. Tukaj je
bival 39 let ter je bil član dru-
štva Zavezni sosedje št. 158 S.
N. P. J. Pogreb se bo vršil v so-
boto zjutraj ob 9:30 uri iz po-
grebnega zavoda Jos. Zele in si-
novi, 458 E. 152. St. v cerkev
sv. Kristine in nato na pokopa-
lišče Calvary. Bodi mu lahka a-
meriška gruda, preostalih pa
izrekamo naše sožalje!

Fantje, ki so šli v Dieppe

Na sliki vidimo skupino commandos, ki so se pravkar vrnili
od svojega napada na Dieppe v Franciji. Vojaku na levi je bila v
boju odtrgana hlačnica, ne pa noga, ki je ostala cela.

STAVKA SE BO RAZ- TEGNILA

East Alton, Ill., 9. septembra.
— Pred Olds, organizator Ame-
riške delavske federacije, je iz-
javil, da se utegne stavka v
Western Cartridge Co., tovarni,
kjer izdelujejo brezdimen smod-
nik, razširiti na vse delavstvo
te naprave.

Doslej je zastavkalo 600 de-
lavcev, ker je vodstvo tovarne
ignoriralo njih ultimati, s kate-
rim so zahtevali, da vzame to-
varna nazaj na delo odslovlje-
nega Francis Buzyja, predsed-
nika unijskega locala.

VESTI IZ ŽIVLJENJA AME- RISKIH SLOVENCEV

Vandling, Pa. — Tukaj je 29.
avgusta po dolgi in mučni bole-
zni umrl pionir Jernej Cunta, ki
je dosegel častljivo starost 82
let. Doma je bil iz Dola pri Bo-
rovnici in je prišel v Ameriko
že pred 50. leti. Zapuša ženo in
dve hčeri ter sina, ki je v Wash-
ingtonu, D. C. Bil je član KSKJ
in SNPJ.

NAJSTAREJŠI SLOVENSKI PIONIR UMRL

RICE, Minn. — Zadnji petek
je preminil v St. Cloud, Minn.,
gotovo najstarejši slovenski pi-
jonir, rojak Primož Skumavec,
star 99 let in 3 mesece. Še devet
mesecev mu je manjkalo do 100
lete.

Samomor bolničarke

Miss Ethel Junell, 35 let sta-
ra bolničarka, je izvršila samo-
mor na domu Mrs. Josephine
Zappone, 4688 W. 130th St.
Bolničarka je pustila pismo, na-
slovljeno na sina Mrs. Zappone,
ki je saržent pri vojaki in v
katerega je bila po vsej priliki
zaljubljena, pa je menda sma-
trala, da ji ga je neka druga
prevzela. Bolničarka se je za-
strupila ter so jo našli obleče-
no na postelji v sobi za goste.

Vaje za balinarsko tekmo

Krožek št. 1 Progresivnih Slo-
venk priredi v nedeljo, 4. okto-
bra balinarsko tekmo. Katero
veseli udeležiti se tekme, naj
pride nocoj ob 7:30 uri v Slo-
venski delavski dom, kjer se bo
vršila balinarska vaja.

Mornar na dopustu

V nedeljo je zopet odšel na
svojo postojanko pri mornarici
Stanley Tomšič, sin Mr. in Mrs.
Joseph Tomšič, 726 E. 157 St.
Na dopustu se je nahajal pet
dni.

Harriman pravi, da bo Sovjetska Rusija vzdržala

Osební Rooseveltov posla-
nec ima absolutno zaupa-
nje v moč, pogum in žila-
vost sovjetske armade in
ruskega ljudstva.

NEW YORK, 9. septembra.
— W. Averill Harriman, osebni
Rooseveltov reprezentant na ne-
davní konferenci med Stalinom
in Churchillom v Moskvi, je iz-
javil, da se bo Sovjetska Rusija
v pričakovanju skorajšnje ame-
riške ofenzive, borila nadalje
proti vsaki nemški sili.

Harriman, ki je govoril pred
1000 odličnimi ljudmi za pokret
nove kampanje za Ruski vojni
relief, je izjavil: "Povsod v Rusi-
ji sem videl neomajeno odloč-
nost ruskega ljudstva, armade
in ruskih voditeljev za nadalje-
vanje vojne ne glede na izgube
in materialne žrtve. In kljub se-
danjemu neugodnemu položaju,
sem prav tako tudi povsod ugo-
tovil neomajeno prepričanje o
končnem izidu vojne. Rusi so
trdno odločeni na brezkompro-
mislen boj do konca: ali mora-
jo poginiti Nemci ali pa sami.

"Njihova trdna volja temelji
v prvi vrsti na njihovi lastni za-
vesti svoje moči kakor tudi na
zavesti o moči zaveznikov, zla-
sti Amerike."

Harriman je nato povedal,
kako so Rusi preselili cele to-
varne z vso njihovo masinerijo
2,000 milj daleč okraj Urala,
kjer so odprli tudi nove rudni-
ke in navrtali nove oljne vrelce,
da nadomestijo njimi one, ki se
nahajajo na ozemlju, katerega
je zavzel sovražnik.

Prvorojenček

Vile rojenice so se zglasile
pri družini Mr. in Mrs. Frank
Kerzic, ml., v Geneva, O. ter pu-
stile v spomin krepkega sinčka,
prvorojenčka. Mati in dete se
nahajata v Community bolniš-
nici v Genevi. Dekliško ime ma-
tere je bilo Genevieve Kozlevcer
ter je preje bivala na 1439
Larchmont Rd. — Naše čestit-
ke!

Seja

Žensko društvo Svoboda št.
748 S. N. P. J. bo imelo svojo
redno mesečno sejo v petek ve-
čer, 11. septembra, ob 7:30 uri
v navadnih prostorih. Članice
so vabljene, da se seje udeležijo.

ZA DELO OB SOBOTAH, NEDELJAH IN PRAZNIKIH NE BO VEČ DVOJNE PLAČE

Predsednik Roosevelt je podpisal tozadev-
no eksekutivno odredbo, ki je v soglasju
z delavskimi voditelji.

PLAČA ZA ČAS IN POL ZA DELO, KI TRAJA NAD
40 UR NA TEDEN

WASHINGTON, 9. septem-
bra. — Predsednik Roosevelt je
podpisal danes eksekutiven u-
kaz, s katerim se prepoveduje
plačevanje dvojne meze ali
plače za delo ob sobotah, nede-
ljah in praznikih. Dovoljena pa
je dvojna plača za delo sedmi
zaporedni dan v tednu, sicer pa
za noben drugačen dan, ki je
sedaj izgubil kot tak svoj po-
men.

Soglasje z voditelji

Ta odredba je v soglasju z
obljubami, ki sta jih dala že
pred meseci predsedniku Roose-
veltu William Green, predse-
dnik Ameriške delavske federa-
cije, in Philip Murray, predse-
dnik CIO organizacije.
V tozadevni izjavi je rečeno:
"Mnogo unij je že modificiralo
svoje kontrakte v tem smislu,
in da postane zadeva splošna, je
bila sedaj izdana ta odredba."

Izjava konvencije organizacije
avtnih delavcev
Konvencija CIO United Auto
Workers organizacije, ki se je
vršila pretekli mesec v Chica-
gu, je izjavila, da se ne bo od-
povedala dvojni plači za svoje
delavstvo, ki bo zaposleno ob
sobotah, nedeljah in praznikih,
ako se tekom 30 dni ne odpove-
do tudi druge organizacije.

Predsednikova odredba pa do-
voljuje plačo za čas in pol za
delo, ki traja nad 40 ur na te-
den, kakor je določeno v zakonu
o delovnih urah in plačah.

LIDICE BODO PO- DORANE

"Der Neue Tag," nacijski
dnevnik, ki izhaja v Pragi, po-
roča, da bo ozemlje, na katerem
je stala vas Lidice, katero so
Nemci porušili in požgali, pod-
orano, tako, da ne bo ostalo v
bodoče niti sledu več o tem ne-
srečnem kraju.

Slike na vrtu

Mr. Anton Grdina sporoča, da
bo nocoj kazal slike na vrtu.
Glavna slika bo o Triglavski
strmini.

Stalingrad—simbol ruske hrabrosti

Usoda Stalingrada je še ved-
no na kocki, ne pa usoda ruske-
ga ljudstva. Nemci bijejo po
razrušenem in gorečem mestu z
vso svojo močjo. Tu so koncen-
trirali toliko letal — nekatera
poročila pravijo, da 1,500, — da
so dobili lokalno nadvlado v
zraku nad tem ruskim mestom.
Nemci mečejo ob Stalingrad
stotine tankov, ki jih podpira
njihova najbolj žilava in v o-
gnju preizkušena pehota. Toda
kljub vsemu temu se morajo
Nemci na severovzhodu desper-
adno braniti pred ruskimi pro-
tinapadi, ki jih Nemci sami o-
značujejo za "divjaške."

Ako Stalingrad ne pade, bo
to pomenilo ogromen nemški
poraz. Gotovo dejstvo je, da ne
bodo mogli Nemci podvzeti ni-
koli več tako ogromnega napa-
da, kakor je sedanji. Zdaj bje
njihova odločilna ura. Toda če-

Požar na velikem transportnem parni- ku na Atlantiku

Na velikem transportnem
parniku Wakefieldu je iz-
bruhnil požar, ko se je
nahajal parnik nekje na
Atlantiku.

WASHINGTON, 9. septem-
bra. — V četrtek ponoči je na-
stal ogenj na transportnem pa-
rniku Wakefieldu, ki se je ime-
noval prej Manhattan in ki je
stal \$10,000,000, ko se je na-
hajal nekje na Atlantiku. Parnik
je plul v konvoju, čemer se
je zahvaliti, da ni bilo večje ne-
sreče, ker so bojne ladje takoj
spravile potnike in posadko na
svoje krove. Na parniku se je
nahajalo okoli 1,500 oseb, od
katerih jih je spadalo 600 do
700 k posadki. Ko so bile reše-
ne s parnika vse osebe, so boj-
ne ladje privezale parnik z vrvi-
mi ter ga odvlekli v neko nei-
menovano pristanišče.

Potniki pripovedujejo, da je
pričelo na parniku goreti v četr-
tek kmalu po sedmih zvečer.
Kakšen je bil vzrok požara,
doslej še ni znano, toda pričaku-
je se, da bo to ugotovila preisk-
kava.

Kakšen je bil vzrok požara,
doslej še ni znano, toda pričaku-
je se, da bo to ugotovila preisk-
kava.

Kakšen je bil vzrok požara,
doslej še ni znano, toda pričaku-
je se, da bo to ugotovila preisk-
kava.

Himen

V soboto, 31. oktobra se bo-
sta poročila v cerkvi sv. Križa
na E. 200 St. in Lake Shore
Blvd., Miss Irma M. Telich in
Mr. Robert E. Love. Nevesta je
hči obče poznane družine Mr. in
Mrs. Michael Telich, 64 E.
211 St., ženin pa sin Mr. in Mrs.
Clarence E. Love, 719 Smith-
ville Rd., Dayton, O. Poročna
slavnost se bo vršila zvečer v
zgornji dvorani Slovenskega do-
ma na Holmes Ave. Mlademu
paru čestitam in želimo vse
najboljše v zakonskem življe-
nju!

Stalingrad—simbol ruske hrabrosti

Usoda Stalingrada je še ved-
no na kocki, ne pa usoda ruske-
ga ljudstva. Nemci bijejo po
razrušenem in gorečem mestu z
vso svojo močjo. Tu so koncen-
trirali toliko letal — nekatera
poročila pravijo, da 1,500, — da
so dobili lokalno nadvlado v
zraku nad tem ruskim mestom.
Nemci mečejo ob Stalingrad
stotine tankov, ki jih podpira
njihova najbolj žilava in v o-
gnju preizkušena pehota. Toda
kljub vsemu temu se morajo
Nemci na severovzhodu desper-
adno braniti pred ruskimi pro-
tinapadi, ki jih Nemci sami o-
značujejo za "divjaške."

Amerikanci in vsi ostali za-
vezniki bodo ostali za vse več-
ne čase veliki dolžniki Rusov.

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays
SUBSCRIPTION RATES (CENE NAROCNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:

(Po raznašalcu v Clevelandu in po pošti izven mesta):

For One Year — (Za celo leto) \$6.50
For Half Year — (Za pol leta) 3.50
For 3 Months — (Za 3 mesece) 2.00

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:

(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):

For One Year — (Za celo leto) \$7.50
For Half Year — (Za pol leta) 4.00
For 3 Months — (Za 3 mesece) 2.25

For Europe, South America and Other Foreign Countries:

(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):

For One Year — (Za celo leto) \$8.00
For Half Year — (Za pol leta) 4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

DEBAKEL JUGOSLAVIJE

III.

V koncentracijskih nemških taboriščih Slovencev ni. (To se pravi, takrat jih ni bilo, ko je bilo pisano tekoče poročilo. Uredništvo.) Oni so bili z družinami goli in bosi izgnani. Italijani so predvsem internirali člane ORJUNE, ki je svojčas vršila ilegalno akcijo na Primorskem, v Italiji, in sicer v Castello di S. Angelo pri Pescari. Te internirance vzdržuje italijanska država (3 lire dnevno) in pa njihovi svojci. Znanih imen javnih delavcev ni med njimi, toda mora se omeniti Verbiča, tajnika dr. Kramerja (znanega slovenskega narodnjaka, ravnatelja "Jutra" in bivšega ministra v jugoslovanski vladi; uredništvo), in dr. Majarona, predsednika Angleškega kluba v Ljubljani. Srbski oficirji, ki so bili ujeti v Sloveniji, so v koncentracijskem taborišču Vestone pri Bresciji.

Na Koroškem so zginili zadnji sledovi slovenskega narodnega življenja ter so bili celo nekateri Korošci (nemški državljani) izgnani v Srbijo. Korošci služijo v nemški armadi pri Murmanskju.

Največji slučaj preganjanj je tržaški proces. Za promet med Julijsko Krajino in Ljubljansko provinco je potrebno posebno potno dovoljenje, ki se dobi sedaj zelo težko. Večje število Slovencev iz Julijske Krajine je izkoristilo ljubljanski velesejem za pot v Ljubljano. O kakšnem uporu v Trstu ni nič znano. Ob prihodu fašističnega zastopnika vlade iz Rima, ministra Riccija na slavnostno otvoritev ljubljanskega velesejma, sta bila izvršena dva večja sabotažna akta na železniško progo pri Logatcu in pred mostom v Borovnici, tako da je bil promet dva dni popolnoma ustavljen, potem pa se je nadaljnjih 14 dni mogel vršiti samo po enem tiru. Tudi na prostoru ljubljanskega velesejma je bila položena bomba, ki je porušila del zgradbe.

Političnih strank v nemškem delu Slovenije ni, ker je odstranjen ves zgornji sloj v javnem življenju. Med preseljenci so izginile vse strankarske razlike ter med seboj v tujini složno sodelujejo. Sledove strankarstva je najti le še v Ljubljani, ki si lahko dovoli luksuz strankarskih razprtij; živi namreč v precej znosnih razmerah slabotnega italijanskega režima. V Ljubljani obstojita prav za prav dve veliki politični skupini: 1. tako zvana "OSVOBODILNA FRONTA": komunisti in posamezne manjše skupine in okrožja, ki so se odcepila od prejšnjih strank navadno iz razlogov osebne ambicije. Komuniste vodijo Kuhar (p. v.) Babler, sin profesorja Kidriča, in V. Medendorfer. V koliko sodeluje inženir Stebi, ni za enkrat še pojasnjeno. V tej fronti se nahaja **krščansko-socialna skupina**, ki jo vodi dr. Stanovnik iz Ljubljane, **skupina, ki jo vodi profesor dr. Kocbek** (krščanski socialc in velik simpatičar španski lojalistov, za katerih pravičen boj je zastavljal svoje pero v katoliškem leposlovnem mesečniku "Domu in svetu," o čemer smo svoječasno poročali in razpravljali. Uredništvo.), del **Sokolov**, ki jih vodita Rus in Lubej, del **omladincev JNS**, ki jih vodi Uršič, skupina **kmečke in delovne stranke** pod vodstvom dr. Vavpotiča (brez dr. Lončarja), potem pa razna društva, kakor "Klub Primork" in temu podobno; vse te skupine so brez večjega števila pristašev, razen komunistične stranke, ki je to obliko izbrala, da bi dala svojemu pokretu **obči narodni značaj**. (Iz teh ugotovitev je razvidno, da smo v naši razpravi o "Četnikih, gerilcih in partizanih," katero smo objavili pred dnevi na uredniškem mestu, precej v črno zadeli, dasi tedaj še nismo imeli na razpolago teh avtentičnih informacij, ki so zdaj v teh člankih objavljene. Uredništvo.) **Ta fronta je zelo delavna in organizirana za akcijo po znanih komunističnih metodah**. Zlasti je zajela **mlajšo generacijo**, ki čuti nagon aktivno pripravljati delo osvoboditve; nacionalna grupa pa se dozdaj še ni povzpela do akcije, ker smatra, da ni koristno, da se sile prerano trosijo. Osvobodilna fronta izdaja svoj tajni litografičan organ "Slovenski poročevalec," čigar razširjanje kaznujejo okupacijske oblasti s smrtjo. Izdajajo ga in pišejo študentski krogi.

Kot posledica take preiskave je bila zaprta tehnična fakulteta v Ljubljani. Program osvobodilne fronte je negativen, ker si postavlja kot cilj samo skupno borbo za osvoboditev, ne določa pa ničesar za pozneje. Komunisti izjavljajo v imenu stranke, da se mora nadaljna usoda Slovencev prepustiti narodni samoodločbi: da pri tem mislijo na sovjetski režim, je več kot jasno. Kot svoj emblem si je določila slovensko zastavo s šestero-rogljato rdečo zvezdo.

(Pride še.)

UREDNIKOVA POŠTA

St. Clair Rifle and Hunting Club

Cleveland, Ohio. — Na zadnji mesečni seji so člani sklenili, da se pri otvoritvi nove stavbe, ki jo je klub prizidal k prejšnji stavbi, proslavi s pečenimi koki in drugimi jedili ter zalije z dobro pijačo. Klub vabi vse člane in prijatelje, da se udeležijo veselice. Da bo klub vedel koliko naj se kokoši pripravi, naj vsak naroči pri kateremu izmed članov, ki bodo sporočili odbor, da ne bo primanjkljaja. Te živali bomo pekli kar na prostem ali pa v novi peči, ki jo je postavil klub. Na programu imamo poleg tega tudi mnogo zabave, kot na primer streljanje, balinecanje i. t. d., da se bo vsakdo lahko zabaval kot bo želel. Več bom opisal prugo pot.

Na zadnji strelski vaji člani streljali tako:

Kramer	23
Kosec	23
A. Urankar	19
Antonin	22
Podpadec	17
Kauchnik	17
Susel	16
Peterka	18
Božič	14
Levstik	19
A. Novak	22
Spenko	22
Buchar	24
Baraga	16
Stopar	6
Dolenc	17
Lukek	22

Z lovskim pozdravom
Tajnik.

FRANCE BEVK:

ŠTIRJE VINARJI

Bog ve, koliko časa je hodil po mestu, se ustavljal, nagovarjal ljudi in pripovedoval vsakega isto ter se odpravil dalje s povešeno glavo.

Zapazil sem ga pri izlozbenem oknu neke prodajalne, kjer je opazoval — roki v obširnih žepih sukne — predmete za veliko šipo in pa mimoidele ljudi. Srednje velik človek, črno oblečen, po videzu morda kak učitelj ali uradnik z dežele, gladko ostrizanih las in angleških brk; precej debel obraz je gledal s svojimi velikimi očmi nekoliko usiljivo drzno v svet, vendar bi dober opazovalec opazil v njih tudi mero plahosti, poleg tega je bil videti nervozen, nestrpen in zelo nezadovoljen.

Medtem, ko se mu oči nekaj iskale po ljudeh in mu je leva roka parkrat segla v telovnikov žep in se zopet umaknila, je dospel do knjigarne, kjer se je ustavil pred izlozbo, a poleg njega jaz.

Parkrat me je pogledal, enkrat sem celo util, da ne more kreniti pogleda od mene, potem pa je dejal:

"Slika na naslovni strani knjige, ki jo gledate vi, je neumna. Sploh pa je knjiga predraga in ni vredna..."

"Hm," sem dejal. Nisem mu hotel pokazati pozornosti, dasi me je zanimal.

"Tudi če bi imel denar, je ne bi kupil, dasiravno je od dobrega pisatelja. Dostojevski je dober pisatelj."

"Hm," sem dejal. Zdelo se mi je, da se hoče odpraviti, vendar je še postal ter se parkrat nestrpen prestopil, ko da ne ve kaj reči.

"Ali misliti kaj kupiti?"

"Ne. Kar tako gledam, in vi?"

"Nimam denarja," je dejal in pri tem pokazal nekoliko zadreg. "To se pravi — da — no, saj je vseeno. Ali greva dalje?"

Prestopil se je z nestrpnim korakom.

"Pojdiva..."

"Denar je zelo važen za člo-

veka, celo najmanjša vsotica je lahko velike važnosti..."

Sla sva skozi ulico, prerivala se med ljudmi. Ko je videl, da ne rečem ničesar, je govoril dalje:

"Recimo, no goldinar. To je pač majhna vsotica denarja. Malo je ljudi, ki ga ne bi imeli vsak trenutek pri sebi. Vendar, lahko se zgodi, da ga kdo nima. Kaj pravite, da se to ne bi moglo zgoditi? Vi sploh ničesar ne pravite, ampak recimo — nekdo ima opraviti in to važno opravilo. Pa mu manjka denarja, in ne more opraviti. Moja primera ni bila dobra. Torej: gre za neko stvar, ki ima odločiti vse poznejše življenje, vso srečo, tudi srečo drugih, srečo družine pa mu manjka enega samega goldinarja, te malenkostne vsotice, in ne ve, da brez njega, no — ali ni grenko to?"

— In poleg tega sram ga je poprositi tega ali onega, da bi mu dal ta smešni goldinar; saj bi se mu smejal; morda bi mu ga dal, kdo ve? — A eno je — sram ga je, da bi prosil in vprašal. Ukrasti ga ne more, ne sme, četudi bi ga posestnik niti ne pogrešil. Oropati tudi ne, še manj pa ubiti koga radi goldinarja, tudi če bi šlo za velikan-sko stvar — kaj ne? Osamljen je, brez moči — da, ko bi bila kaka velika vsota, tisoč, milijon, a to brezpomembni goldinar ga poniža v čestni prah, jezi ga in žalosti ta mala zapreka, ki je v tem slučaju zanj kot — cel milijon... Gospod, povejte mi, ali ni to grenko?"

Sla sva preko razsvetljenega trga in se nisva nič ustavila. Pripovedoval je naglo in z neko tehtnostjo, poleg tega pa je pogledoval name z očmi, katerih blekale nisem mogel razumeti. — Klobuk je bil vzglav z glavo in ga držal v levi roki.

"Da," sem dejal, "tako malenkostna, pa trda. Zapreka je grenkejša od velike stvari, ki bi jo s človeškimi močmi sploh ni bilo mogoče premagati."

Sla sva nekaj časa tiho dalje; on je gledal v tla, ko da je poparjen, zamišljen.

"Denimo drug slučaj," je po-

vzel znova. "ki je prvemu popolnoma enak, samo situacija je malo drugačna, nekoliko bolj jasna. Zamislite se v to situacijo. — Recimo, na primer, da se pelje okoličan v mesto. Oboklen mu je otrok, ali recimo: žena mu je obolela, pa gre. Niva bogve kaj denarja, zato izračuni doma toliko in toliko bo in res vzame s seboj, pa več ko toliko in toliko. Gre k zdravniku in plača; gre v lekarnico in plača. Ostane mu še nekaj in za vožnjo. Izračuna, lačen je, pa gre v gostilno. In veste, tu ali ni prav računat, ali pa je bila klobasa toliko dražja, ko pride ven, presteje, zopet in manjka mu deset vinarjev za železnico; samo deset vinarjev. — Ali ste se živeli v situacijo?"

"Hm," sem pritrdil. V resnici pa sem bil truden od njegovega pripovedovanja, bolj zatopljen v svoje misli, gledajoč ljudi, ki so naju srečevali, in prehiteli.

"Žena je doma bolna, ali, recimo, otrok; in čaka zdravila, ta njemu tako mila oseba, a on je sredi mesta, sit sicer, a mu manjkajo štiri, ne, rekel sem, deset vinarjev. Smešno, kaj ne? Ali ne bi stopil do bližnjega človeka in mu dejal s poklonom: 'Prosim, podarite mi deset vinarjev tako in tako.' — Ozmernjati bi ga, češ, da se ni treba norčevati, ali bi mu rekel, da na tako prefrigan način ne treba beračiti. Nazadnje bi prišel redar in vprašal: 'gospodskega berača' za ime, stanovanje, bivališče, opravilo in bi vse to po vrsti popisal. Smešno, kaj ne?"

— Stopil bi morda k družbi ljudi in jim popisal vse po vrsti in jim obrazložil po pravici. Poslušali bi ga molče in gledali, kako bi on rdel. Nazadnje bi ga vprašali to in ono, po letini, po vsem vragu. Slednjič bi morda segel kdo v žep in mu dal dva vinarja. Drugo bošče pa drugje dobili. — In bi zopet šel isto pot. Ali ste se živeli v situacijo, gospod?"

"Da, da."

Zdel se mi je nadležen. Čemu mi to tako vsiljivo opisuje?

"Vidite, in on gre dalje. Misli, ko bi naletel na kakega znanca! Pa, ali ima sploh kakih znanec v tem mestu? In mesto je veliko, kje je znanec? Gre na kolodvor. Išče po trgu, ali ni morda kdo izgubil deset vinarjev. Gleda na kolodvoru po tleh. Tam bi stopil k temu ali onemu in mu dejal, pa mu omeni samo o vremenju, potem o letini in nazadnje napelje morda pogovor na denarne stvari. — Nič! Ljudje imajo lastnih misli polno glavo. Pretakne vse žepe, ali ni morda kje pozablil desetice, ali se mu ni kam zateknila? Ne, pri blagajnici? Ne, pri blagajnici ni nič. Tako odide vlak, a njegova oblije mrzel pot po hrbtu, žalost. — Doma čaka bolnik — morda ta čas umira. — Pa saj gre še večerni vlak in dotleje..."

Umolknil je in gledal v tla. Mimo naju so šumele lepe oblake sprehajajočih se žensk in celo ozračje parfuma. Njegov obraz se mi je vdel silno pobit.

"Šel bi zopet po mestu, zopet misli, zopet nagovarjal ljudi, iskal po tleh, tipal po žepih. — Nič! Morda če bi nagovoril... Ah, ne, ne. Je nekaj takega v človeku, vidite, neki sram, neka negotovost. Prvi trenutek bi to storil najlažje, ko še ne misli toliko, pozneje je kamen. Stopil bi do kakega imenitnega gospoda — napačno. Do policajsa naravnost — neumnost! Sploh ničesar ni možno storiti, ko manjka desetih vinarjev; laže bi bilo, če bi manjkalo sto kron. Če paglavcu manjka deset vinarjev, se ponudi: 'Nesem kov-

čeg' — ali pa se postavi na glavo v prahu sredi ceste. A tu? Da mora biti človek tako neodločen, tipajoč! Če bi stopil v prodajalnico — ne, ne bi dali! K zdravniku bi šel nazaj: 'Vidite gospod, radi desetih vinarjev...' Ni mogoče! Tako gre po mestu, vsako upanje je zastopjen, bolan je od vsega tega jenen, žalosten. Ali ga ne čakajo doma trenutek za trenutekom, ali ne zavisi morda eno življenje od tega, njegovega — sreča? Gospod, ta situacija! Radi borih desetih vinarjev! Znorel bi zaradi njih, zakaj noč je že, vlak bo kmalu odpeljal in ta človek je tu kje bo spal, večerjal in kam jutri? Ali ne bi skočil lahko v vodo, si pognal kroglo v glavo, se ulegel na tir — ali vzel kamen in udaril najbližjega po glavi, ter vzel iz mošnje cekinov in kronic samo tistih borih deset vinarjev, zbog katerih je izvršil uboj? Deset vinarjev — ali ni to žalostno? Ali ste se živeli v situacijo, gospod..."

Konec je bil izgovorjen naglo, z namršeni obrvmi, z neko grenkostjo in šele ta trenutek sem obrnil pozornost nanj. Gledal me je proseče...

"Zakaj?"

"Da," sem dejal, nekako v zadregi, a nisem vedel vzroka. "Da, to bi bilo žalostno obupno. Moram k večerji. Lahko noč."

Ni segel v ponujeno roko. Bil je v čudni zadregi, proseč gledel se je poglobil, obraz je dobil drugačne poteze in glas je bil očitajoč, tožeč:

"Gospod, niste me razumeli."

Pogledal sem za hip, zardel in se udaril po čelu. Z nervozno naglico in sam osramočen, sem mu ponudil deset vinarjev.

"Oprostite!"

"Štiri vinarje samo, gospod!"

"Vzemite!"

"Štiri vinarje samo."

Dal sem mu štiri vinarje, ki jih je prejel z grenkim nasmehom na inteligentnem obrazu in z lahkim poklonom. Videl sem, kako globoko je bil ponižan, žalosten, osramočen. Izgubil je z naglo hojo med ljudmi — na kolodvor.

"Moj Bog, štiri vinarje!"

ŠKRA

Damir Feigel:

Bacili in bac

Kakor bi trenil, je v mestu sedem novih žensk, ki so imela skoraj čer odborovo sejo, vsa na teden pa izredno ženske so namreč še pepe, in hipni napadi izborni olajšali v kateri seji ali pa pri občnem Strganščekova gospod postala celo predsednica društva "Slovenska ka".

Živela je pa v mestu le oseba, katero so zaman napadali, in to jaz. Osvobodil sem se ga vpliva teh podjetnih. Moja gospodinja je reč gluhonemega sina, jutro sem vbrizgnil njegove krvi pod svojo, ni se mi bilo bati okužesih sem pa nosil debelo.

V najkrajšem času snoval začasn odbor, hotel kazati govorečemu stvu kot rariteto proti ni. Objubila se mi je škodnina. Skoro bi se dolgim in dobro utrošnim začasnega nove akcijske družbe, prekrizala usoda vseh. Moja živa lekarna, mi sin gospodinje, je od ne do dne bledejši krvnejši. Čim večja mi ni začel moj zalaganje kapljic sem uporabljati mi ni začel moj zalaganje kati. Prišel je dan, ko več našel doma. Šel je v mojega krojača, da ga ne pojdem iskati žrelo.

(Dalje prihodnji)

Psihijatrija

Štiri stoletja pred Kristovim rojstvom je bil ustvaril Hipokrat podlago zdravstva, v katerem je bilo obsežno tudi zdravljenje umobolnosti. Kdo ve, na kaki višini bi se nahajala danes psihijatrija, ako bi se bili Hipokratovi nauki neprestano razvijali?

Toda temu ni bilo tako. Psihijatrija se je več stoletij popolnoma zanemarjala.

Ko je začela prevladovati tekoma časa Aristotelesova teorija, da je namreč duša odvisna od telesa, začeli so se zdravniki vno vič baviti z umobolnimi; toda ko so zdravniki dognali umobolnost, zadovoljili so se s tem, da so napravili blazneža neškodljivim. Bolnike so napravili neškodljive s tem, da so jih, kakor je bil pač v raznih deželah običajno, odpošljali čez mejo in jih prepuščali same sebi, ali pa so jih zapirali v posebne stolpe za norce, v hiše za gobave, v zapore, ječe in kaznilnice.

Začetkom leta 1305 so začeli na Švedskem spravljati umobolne v posebne v to svrhu pripravljene zavode. Polagoma so sledile temu zgledu v poznejših stoletjih Španija, Francija in Nemčija.

Sredi 18. stoletja so bili umobolniki vklejeni v verige, liki nevarni zločinci. Proti koncu tega stoletja se je končno oglašil veliki psihiatr Pinel na pariški

Salpetriere, ki je odlokal, da bi bila umobolnost zdravljliva in ki je dal za zgradbo norišnic, v katero so imeli umobolnike človeško, ne pa, da bi se zapirali v ječe.

S tem je dal Pinel izglede v zgodovini zdravljenja umobolnosti znanstva z onimi človeki v roki.

Začetkom 19. stoletja nastopila za nesrečne nika nova doba. Angliji je 21. septembra 1853 Middlefoxa vsa mehanika silna sredstva, ki so se daj uporabljala proti nim.

Znanstvo je zmagnalo stvo pa je prodiralo v leta 1875 so uvedli v norišnici v Woodlee gowu sistem "odprtih izkušnja učil, da so mrežja, zapornice in v mali meri bolj potrebni v vsakem drugem obliki.

Od tiste dobe je nastal bolj napredni način zdravljenja umobolnih. Na Druženih državah in raztresenih paviljonov njih za kmetijske kolonije.

MIR FEIGEL:

Himen na kmetih

Domači sin pri Čuku se je že-
Stari Čuk je bil imovit
et, priden in delaven od mla-
nog. Rad se je pobahal s
jim premoženjem in po tem
je morala obhajati tudi ženi-
njegovega sina edinca kar
bičajneje. Vsi sorodniki do
njega člena, vsi sosedje v o-
koju dveh kilometrov so bili
vabljeni v goste.

Mirzo predpustno solnce se je
poslovalo od sivih glav gor-
nih orjakov, ko sta se plazila
stolni stezi dva volkova skozi
baš prijetni somrak proti
kovemu domovju. Ostra sapa
dolga kamenita steza sta ju
no vzlakotila, da sta zavoha-
že na petsto korakov vse pe-
podrobnosti Čukove kuhi-
Da! Lačna sva bila. Ivan in
Porabila sva počitnice po
semestru sedmega razre-
se s radostnim srem od
la povabilu na pristno kmeč-
ženitovanje, kjer poznajo te-
jito dobra dela usmiljenja,
ne. Sicer bi lahko oblekli tu-
nage, ker sem izgubil po poti
gumba, moj prijatelj je pa
nil svoj ovrtnik doma men-
te previdnosti, da mu ne bi
prišla preveč med večerjo.

Prisla sva in sprejem je bil
časten; vsem znanim in ne-
nim gostom je predstavil na-
gospodar sam, vesel, da ni-
odhila njegovega povabila.
kazali so nama mesti pri dol-
belopogrbeni, in kar je naj-
neje, prepolni mizi.

Priloge lista nočem popisati,
ker ne bi prišel do konca,
bi začela celo Klio; bogi-
vesoljne zgodovine, cediti
je, ki bi jih bilo gotovo za
jino ploho. Obžalujem, da i-
samo pet prstov na vsaki
tim več bi jih imel, tem
bi jih obilnil pri takih spo-
vaskemu jedilu me je lako-
k vsaki merici pa žela na-
jajala z neukročenim pogu-
nim, kakor je navdajala Jette-
prisaega njegove čete v zna-
goregoričevi pesmi. Tik mene
sedelo kmetiska dekle, ki je
delu svojemu 18. letu že pre-
čilo svoje telesne vitkosti in
približevalo pragu onih ba-
v katerih se razkazujejo za-
vinarjev občinstvu po vaseh
mestnih sejnih najdebelež-
ne. Ime ji je bilo Natalija.
sem se namalo začudil nje-
mu gosposkemu imenu, mi je
vedela, da so svoj čas dajali
mleko gospe notarji in ker
psetu tako ugajalo notarkino
za, so krstili njo kot prvo hčer-
za Natalijo.

Vai, vsi smo se radovali. Edi-
nevesta je zavračala vsako
ker je hotela ostati zvesta
svetemu reku: "Braniš se
smečka nevesta." Premiš-
ljati običke, ki morajo ob-
mo mlado nevesto, ki jo celo
ljepši kos pečenke, najdebe-
ke puranovo stegno, najpi-

kantnejšo kranjsko klobaso za-
gorak poljub svojega ženina. To-
da idealno poslopje mojih misli
se je kmalu porušilo. Šel sem
namreč na sveži zrak in opazil
mimo grede nevesto samo v svo-
ji sobi. Skozi priprta vrata sem
gledal, kako si je virtuosno re-
zala svinjsko kračo, medtem ko
so krasile velik krožnik pred
njo dobre klobase, med tem ko
je caroval pred njo liter vipav-
ca. No, sedaj sem razumel njeno
sramežljivost pri večerji. Ideali,
ideali!

Bilo je polnoči. Dobra kaplji-
ca je zasedla vse postojanke po
glavah zbranega omizja. Zabava
je postala živahna. Kar naenkrat
vstane Ivan pomežikne mi sko-
raj nevidno in začne pravcati
"toast." Nazdravil je nevesti,
nazdravil ženinu, pozdravil zbra-
ne goste, potem se pa spustil s
kolosalno zgovornostjo na dru-
go polje in vsaka tretja beseda
je bila tujka in vedno manj so
ga razumeli poslušalci.

Govoril je o Ligurkovem za-
konodajstvu glede metafizične-
ga pajčolana akustičnih mikro-
skopov, navduševal se za njego-
ve probleme v petrefaktičnih
sonetih bodočih hidravličnih at-
mosfer, navajal hipnotistične
recenzacije njegove ominozne iz-
najdbe na fatamorganističnem
polju pterodaktilskih korifej,
itd., dokler se ni začela jokati
nevesta, menda pod vplivom svo-
jih izletov v bližnjo sobo. Ko jo
je pa tolažil govornik z nežni-
mi besedami: "Utolazite bobe-
čo Niagaro svojih kristalnih sol-
za," so se spustili vso v jok in
s solznim očesom čestitali Iva-
nu k njegovemu govoru. Vsi so
se divili!

Opozoril sem ženina na običa-
jen odgovor in primerno zahva-
lo. Branil se je sicer, češ, da ne
zna govoriti, da je že pijan. Sto-
pila sva pred hišo, hodila gor in
dol in najmanj desetkrat sem
mu ponavljal:

"Zbrani gostje! Kakor vam je
znano, sem se danes poročil. Za-
lilob, da ga imam že malo v gla-
vi, upam pa, da se dobro zaba-
vate; bodite prepričani, da je
vaša zadovoljnost moja sreča
zahvaljujem se vam za vaš obisk
in da bi vse še večkrat snidli
zdravi in veseli, to je moja že-
lja."

Moj učenec je bil prebisane
glave in slednjič se je naučil.

Vstal je, njegova nevesta ga
je pocuknila na stol v strahu,
da lahko pokazi se kako neum-
nostjo dobri vtis prejšnjega go-
vora; toda ženin se ni zmenil
za njeno bojazen in začel.

"Slavni gostje. Kakor vam
znano, sem se danes zalilob po-
ročil. Upam, da ga imate že ma-
lo v glavi in prepričani bodite,

Na sliki vidimo nekega ameriškega mornarja, ki se vežba v rabi najnovejše brzostrelne avtomatične puške. Poleg njega je njegov instruktor.

Vežbanje ameriškega vojaštva

da je to moja sreča. Zahvalju-
jem se vam za vaš poset, in da
bi še večkrat prišli na moje že-
nitovanje, je moja želja."

Molk, presenečenje. Še nikdar
niso opazili navzoči kmetje go-
vorniške žile pri ženinu. Sedaj
se pa niso brigali za vsebino
govora, strmeče uho je slišalo
le njegov glas in, "Saperlot, ta
pa mora biti pri prihodnjih vo-
litvah naš starešina. Kje se je
pa naučil? Imenitno! Govori pa
že kakor kak poslanec. Gospod
naj se grejo le skrit, še na na-
šega patrona dan ne govorijo
tako lepo kakor ženin."

Take in enake opazke so švi-
gale po zraku kakor hrošči po
majnikovem mraku.

Refošk, harmonika in nešteta
množica parov se je vrtila po
mali sobi. V gneči sem bil tudi
jaz; zdaj mi je stopila Seila v
osebi moje plesalke na noge s
težo 97 kilogramov, zdaj mi je
polomila Karibda v osebi trde-
ga kmeta s komolci najmanj pet
reber in v resnici liki Odisejeva
ladja sem se zibal med takimi
neudobnostmi. Deske na podu so
imele namreč tako hribovje, ta-
ke doline, da sem pa običal v
globoki dolini, da sem s stra-
hom zrl na svoje bližnje pare, ki
bi kaj lahko stopili s svojimi
podkovanimi čevlji na moje ra-
me. Potil sem se, mučil tudi,
toda zabava je bila imenitna in

General Ira Baker, ki je po-
vedel prve ameriške letalce v
napad nad nemške naprave v
Franciji.

Poveljnik letalcev

Kakor znan, Kristof Kolumb
ni niti slutil, da je odkril novo
celino, ko je naletel na ameri-
ško obrežje. Misli, da je od-
kril novo pot v zapadno Indijo.
Kakor zatrjujejo življenjepisci
Kristofa Kolumba, je vplival
nanj zlasti Marco Polo. Zato je
misli, da bi lahko odkril novo
pot v Indijo in je bil prepričan
da ni daleč od Kitajske, ko je
pristal na ameriški obali.

Mislil je, da je v bližini nek-
danje kitajske prestolnice Han-
čen-fu. Zato je poslal svoje od-
poslanstvo, ki naj bi našlo to
mesto in oddalo mogočnemu
kanu njegove darove. Odposlan-
ca sta bila plemič Don Rodrigo
de Jerez in Luis de Torres, ki
pa sta se čez štiri dni vrnila in
povedala, da sta našla le malo
vas in primitivno prebivalstvo.
Med drugim sta pripovedovala
o prebivalcih da kade. Don Ro-
drigo se je pri tej priliki naučil
kaditi in ob vrnitvi v Evropo je
prinesel s seboj zalogo tobačnih
listov. Ko je njegova pobožna
žena opazila, da spušča dim sko-
zi nos se je silno prestrašila,

The Army War Show—staged by more than two thousand troops from the Task Force—roars into the Cleveland Stadium September 18th to begin a five-day engagement. This super-spectacle has been witnessed by nearly two million people and upwards of three hundred thousand people from all parts of Central and Northern Ohio are expected for the Cleveland spectacle. Cleveland headquarters are located in the city's new War Service Center at Public Square.

Prvi evropski kadilec

zbežala je k duhovniku in mu
povedala da je Dona Rodriga na
potovanju obsedel hudič. Don
Rodriga je na podlagi te prijave
prišla inkvizicija in vrgli so ga
v ječo. Bil je zaprt štiri leta in
je v ječi umrl. V rodnem kraju
Dona Rodriga Avmonte, v pro-
vinci Huelvi, so na njegovem
rejistnem domu vzdali spomin-
sko ploščo v spomin na prvega
evropskega kadileca, ki je moral
plačati z življenjem, da je začel

Acid Indigestion
What many Doctors do for it -
When excess stomach acid causes gas, sour stomach
or heartburn, doctors prescribe the fastest-acting
medicine known for symptomatic relief - medicines
like those in Bell-Um Tablets. Try Bell-Um yourself,
at first sign of distress. They neutralize acid, relieve
gas, and bring comfort very quickly - are not a
laxative! Only 25c. at drug stores. If your very first
trial doesn't prove Bell-Um better, return bottle to
us and get double your money back.

**Gettling Up Nights
Makes Many Feel Old**
Do you feel older than you are or suffer
from Gettling Up Nights, Backache, Nervous-
ness, Leg Pains, Dizziness, Swollen Ankles,
Rheumatic Pains, Burning, scanty or fre-
quent passages? If so, remember that your
Kidneys are vital to your health and that
these symptoms may be due to non-organic
and non-systemic Kidney and Bladder trou-
bles - in such cases Cystex (a physician's
prescription) usually gives prompt and joy-
ous relief by helping the kidneys flush out
poisonous excess acids and wastes. You have
everything to gain and nothing to lose in
trying Cystex. An iron-clad guarantee
wrapped around each package assures a re-
fund of your money on return of empty
package unless fully satisfied. Don't take
chances on any Kidney medicine that is
not guaranteed. Don't delay. Get Cystex
(Glas-Lox) from your
druggist today. Only
35c. The guarantee
helps flush kidneys
protects you.

SAVE! YOUR OLD PAPERS
CALL THE SALVATION ARMY
HENDERSON, \$357

LITTLE MARY MIXUP BY TR-M-BRINKERHOFF

THANKS TO UNITED FEATURES SYNDICATE.

THAT LITTLE GAME International Cartoon Co., N.Y. - By B. Link

SQUIRE EDGEATE - Liza's Very Economical

CHAPLAINS

What You Buy With WAR BONDS

SODNIKOVI

JOS. STRITAR

XX.

Črni oblaki so bili zagnili večerno nebo. Kakor čeda gladnih volkov je tulil veter okoli voglov. Bliski so švigali kakor goreče kače po nebu in strašno so razsvetljevali nočno temo. Treskalo je in grmelo, da se je zemlja tresla. Ljudje so trepetali po hišah, križali se in molili, kakor da bi se jim bližal sodnji dan. Živina je tulila po hlevih in zver se je plašna skrivala ter po jazbinah in po grmovju iskala zavetja pred grozno nevihto. Strašno hreščanje in pokanje se je razlegalo po gozdu. Visoka drevesa so se zibala in skoraj do taja pripogibala svoje vršiče. Vihar jih je šibil in lomil kakor suhe treske. Gorje človeku, kateri se je zakasnil in hodi o tem času po gozdu!

Seljan je bil star mož, ali take nevihte ni pomnil. Počival je že v svoji samotni koči poleg gozda. Luč upihne, skoraj strah ga je bilo v postelji, ko je vihar tako grozno razkraljal in mikastil njegovo staro poslopje; bal se je, da bi mu ne odnesel slamnate strehe nad glavo. Silil se je mižati, ali ognjevit bliski so mu siloma odpirali oči. Bogu je priporočil svojo dušo in svojo kočo obrnil se v steno in kakor otrok potegnil odejo čez glavo.

Ko je tako ždel, kar se mu zazdi, da je nekdo potrkal na duri, toda tolaži se: nič ne bo, vihar bije na vrata. Vendar nehotoma posluša; veter je bil nato mali potihnil; v drugič se mu zdi, da nekdo trka; zdaj celo čuje prav razločno človeški glas: "Odpri!"

Brž ko je to slišal, vstane brez pomisleka, prižge luč ter gre odpirat; ko bi bil razbojnik, v taki nevihti ga kristijan ne sme pustiti brez razbojnika. Toliko da ga ni vihar znak vrge, ko je odprl vrata. Vse črno, nič ne vidi.

"Kdo je?" vpraša.

"Siromak, pomagajte!" odgovori mu nekdo s slabim glasom. V tem trenutku zablika in Seljan zagleda pred sabo človeka, ki je ležal na tleh, z glavo na pragu. Hitro ga vzdigne ter ga napol nese, napol vleče v sobo.

Slaba luč, ki jo je dajala mala svetilnica na mizi, posveti v strašno blede obličje. To obličje je bilo Seljanu neznano. Mož je bil ranjen, kri mu je kapala izpod pesti, ki jo je pritiskal na prsi. Seljan ga položi na posteljo in mu začne priskavati rano. Mož si jo je bil za silo zamašil. Seljan mu jo najprej izpere, potem vzame svojo praznično srajco, jo razporje in z njenimi kosmi obveže rano, kakor ve in zna.

Vse to se je molče vršilo. Ranjenec je težko sopihal, a ko mu je bila rana zavezana, mu je bilo laže. Govoriti začne dovolj razločno:

"Veste, mož, koga ste ponevedoma sprejeli pod svojo streho?"

"Kdo ste, ne vprašam," odgovori mu Seljan, "dovolj mi je, da ste pomoči potrebni."

"Ali ko bi vedeli, kdo sem, težko da bi mi pomagali. Človeka, kakršnen sem jaz, ni smeti pod streho jemati. Ali poznate Zaplotnika?"

"Videl ga nisem."

"Poglejte me! Zdaj veste, kdo sem."

"Bodite, kdor hočete; ranjeni ste, in to kakor je videti, hudo. Ali hočete, da naj vam grem po zdravnik in po gospoda, če se upate sami ostati?"

"Pustite, prepozno bi prišla zdravnik in gospod; treba mi ni ne enega ne drugega; jaz sem preskrbljen. Moje grehe in sla-

bosti, upam, da mi Bog tudi tako odpusti. Kesam se jih in pokorim se tudi zanje."

"Torej vsaj ne govorite toliko; mirni bodite, morda je pa vendar še kaj upanja!"

"Dobro vem, kako mi je; ali mene ni škoda. Pustite mi to veselje, saj ga bo skoraj konec; vsega konec, izgubljeno življenje! Vi ste videti dober mož, zato rad z vami govorim. Svet je malo prida, rad ga zapustim, prijatelj!"

"Ali imate še kako željo?"

"O pač bi še eno imel, ali te mi ne morete izpolniti. Ena sama človeška duša je na svetu, katero sem razel rad imel, tudi ona je mene rada imela, in vendar sem ji prizadel toliko preglavice in bridkosti! Svojo mater bi še rad imel, prosil bi jo, naj mi odpusti! Da moram umreti brez nje, brez njenega odpuščanja, to mi je edino hudo, moja največja pokora."

Nato ranjenec malo potihne. Če zneka, časa zopet izpregovori:

"Prosil bi vas, da mi pojte po mater, ali to ni mogoče, ni mogoče! Po smrti moji pojte k nji; vzemite in izročite ji to; tu je tudi povedano, kje prebiva. Recite ji, da sem umrl skesan in spokorjen in da sem se nje spominjal v svojih zadnjih trenutkih. Tolikokrat bi bil šel rad k nji, pobleknil pred njo in jo prosil, naj mi odpusti, ali ni mi dalo; sram me je bilo. Zdaj je prepozno! Čudno, čudno! Pobegniti jim iz ječe, bilo mi je igrača; in vendar ni se mi ljubil, ali sam ne vem, kako je bilo: ko so me gnali kakor vola v mesnico, prišlo me je nekaj, kar hotel sem in vezi so mi od pale, raztrgane kakor pajčevine, ali snete, sam ne vem. Čudna uganka je človek, prijatelj, čudna uganka, jaz je nisem ugenil. — Zdaj umiram ustrelen kakor zver; do vas sem se priplazil, pljuča so mi zadeta, težko diham, ali skoraj si počijem; kaj je človeku treba dihati! — Še nekaj, prijatelj, poročite Sodniku, da naj bo pameten; Zaplotnika se mu ni treba več bati, tudi ne, ko bi bil še živ: Zaplotnik ni škarijot! — Odpustite, prijatelj, da vas nadlegujem, saj ne rad! Še enkrat: ne pozabite moje matere! Dajte mi roko! — Tako, zdaj je dobro! Moja moč je pri kraju. Z Bogom!"

Nato se obrne v steno in izdahne.

XXI.

Visoke gore obsevajo prvi žarki jutranjega solca, njih zlate se poslednji, ko že mrak zagrinja nizke kraje pod njimi; v ponosni hrast lete strele srditega neba, on je razkačenemu viharju igrača, pritlikavemu grmovju pod njim ni se bati ne strele ne viharja; kar se imenitnega godi v človeškem življenju, vrti se navadno ob imenitnih, visoko stoječih osebah, ostali smo skromni gledalci in poslušalci. Ali usodi se včasih vzljubi, da si izvoli za središče nenavadnih dogodkajev čisto navadne, proste ljudi, in zanimivo je opaziti njih vedenje v takih slučajih; veseli nas, ako vidimo, da njih moči rasto z njihovo nalogo.

Poštenemu drvarju Seljanu se ni bilo v vsem dolgem življenju skupaj zgodilo toliko imenitnega kakor sedaj v dveh treh dneh; dogodka se mu je vrstila skoraj brez presledka za dogodbom. Zbrati mu je bilo treba vse moči, kar mu jih je bilo v starih možganih, da ni onemogel in omahnil pod silo donegov, ki so padali nanj.

Preganjani Zaplotnik je ležal

"General" Coxey vodi novo armado

Jacob S. Coxey, ki je svoječasno vodil armado stradalajočih v Washington, je nedavno vodil tudi malo armado vojnih delavcev v Massillonu, O. Ob tej priliki se je peljal na okrašenem vozu s konjsko vprego. Pri paradi so sodelovali tudi vladni uradniki in vojni junaki.

mrtev pod njegovo streho. Noč, ni vihar je bil potihnil. Skozi malo okence pomoli glavo; vse mirno: jutranja zarja je zalitla jasno nebo. Že je mladi dan svital skozi okence ter se boril zmagovito z blede svetlobo brleče luči poleg postelje. Kako čudno blede je bilo mrličovo obličje v tem dvojnem svitu! Sveča je bila skoraj dogorela, hitro vtakne drugo; pospravi po sobi, kakor je spodobno, kadar je mrlič v hiši. Tisto, kar mu je bil izročil Zaplotnik za svojo mater, vtakne v posteljo pod zglavje. Nato se napoti proti trgu poročiti gospodski, kaj se je zgodilo v njegovi hiši. Gre doč se je hotel zglasiti pri Sodnikovih ter potolažiti Andreja, da se mu ni več bati.

Ko je bil nekaj korakov od svoje hiše, prileti po stezi iz gozda stara ženica, vsa izpehana in izbegana za njim ter vpije na vse grlo:

"Seljan, Seljan! stoj, za pet krvavih ran božjih, stoj! Vsi svetniki in svetnice v nebesih pomagajte!"

Seljan se obrne proti nji:

"Kaj ti je, da tako vpiješ, Jera?"

"Oj, oj! Tam v Sodnikovem bukuvju — šla sem bila gobe brat — pa kaj sem videla, Jezus Nazarenski! Tam, v Sodnikovem bukuvju, pri tisti raztreseni stari bukvi, leži človek mrtev, krvav, prav dobro sem videla, da je krvav!"

"Kdo je tisti človek?"

"V obraz ga nisem videla, nisem se upala blizu; stekla sem, ko sem ga zagledala, da so me komaj pete dohajale!"

"Pojdi z mano pokazat!"

"Za ves svet ne! Lahko ga najdeš pri tisti stari bukvi, ki je bilo lani osorej vanjo tresčilo; pojdi sam!"

"Prav, pa pojdem sam!" reče Seljan ter krene proti gozdu; starka je hitela proti trgu.

Tesno je bilo Seljanu pri srcu, ko se je z urnimi koraki bližal označenemu mestu. Nekaj mu je dejalo, kaj ga čaka. Ko pride do znanega drevesa, ni mu bilo treba dolgo iskati. Kakih pet korakov od drevesa zagleda mrtvega moža.

Ta mož je bil Andrej Sodnik! — V prsih na levi strani mu je še tičal nož. Seljan mu ga izdere; kri, ki mu je tekla iz rane, se je bila že strdila; truplo je bilo mrzlo, trdo — nič pomohi!

Kdo je to storil? — Tako bi bil vprašal vsak drug človek; Seljan je predobro vedel, čigava roka je Andreju Sodniku zasadiła nož v srce. Ali svet tega ni smel vedeti. To je bila prva misel Seljanova. Kako bi se zvedela resnica? Kdo je bil priča njegove smrti? Dvema je bilo znano, kaj ima Sodnik na vesti; eden je zdaj nem za večne čase, drugega ne bo blizu; pobegnil je gotovo o pravem času iz dežele. Kdo je usmrtil Sodnika, to naj ostane svetu skrivnost. Zakaj bi se ne mislilo, da so ga razbojniki napali

Oglašajte v . . . Enakopravnosti

"Za božje ime, Sodnikov Andrej! — Kdo ga je?"

"Kdo ga bo! Kak prijatelj menda ne. Poglej, kako je tu obleka razprana; tu nič, tu nič; nikjer nič. Sodnikova navada ni bila, da bi hodil brez denarja."

"Torej kak razbojnik?"

"To lahko ugame vsak otrok."

"Kaj je pa to?" pristopi zdaj drugi s prazno listnico v roki.

"Vidiš, kaj sem dejal?" pravi Seljan, zadovoljen, da se mu je bilo tako posrečilo. "Tako delajo taki ljudje. Vse prazno! Dobro si zapomnita, moža, da bosta vedela govoriti, kadar bodo vaju vprašali, kako je bilo; da tudi lahko prisežeta, ako treba. Zdaj pa dovolj besedovanja; primimo in nesimo ga domov!"

Nekaj časa potem so se bližali trije nosači z nesrečnim bremenom Sodnikovemu domu. Ko so bili že blizu hiše, reče Seljan svojima tovarišema:

"Tu si malo oddahnimo. Ostanita tu pri njem, jaz grem ženi povedat. Čez nekaj časa ga zopet vzdignita in prinesita!"

Po sreči so bili otroci še v postelji. Ko najde Seljan Lizo, približa se ji z žalostnim obrazom ter ji reče:

"Zena! Nikoli mi nisi nič zalega storila in vendar moraš zdaj ravno iz mojih ust slišati prežalostno novico. Velika ne-

Delo dobi

Išče se dekle ali žensko za lahka hišna opravila. Nič pranja. — Plača po dogovoru. — Vpraša se na 15302 Waterloo Road.

ISČE SE NAVADNE DELAVCE
za dnevno delo
kot pomočniki pri kovaškem delu
Plača na uro
JOHNSTON & JENNINGS
877 Addison Rd.

A. MALNAR
Cement Work
1001 E. 74 St.
ENdicott 4371

TWILIGHT BALLROOM
se odda v najem za
PLESE in VESELICE
Se nekaj dobrih dnevoev za oddajo
na razpologo
POKLICITE
TINO MODIC
6025 ST. CLAIR AVE.
ENdicott 9691

BUS BOYS
POMIVALCI POSODE
MOŠKI ZA KUHINJO
Nobenega predznanja potrebno
IZKUŠENI SEKAČI
MESA
Stalno delo, dobra tedenska plača.
Državljanstvo se ne zahteva.
CLARK
RESTAURANT
1518 Euclid Ave., 2. nadstr.
PROspect 3000

What You Buy With
WAR BONDS

The power of the greatest Navy in the world, our own two-ocean fleet, rests in large measure on its backbone—the Battleships of the Line. They displace approximately 35,000 tons and cost up to \$70,000,000. We have something like a score of these huge ships in the Atlantic and Pacific.

Eight huge battleships are under construction and more are contemplated. To finance these modern goliaths of the sea it is necessary for every American everywhere to buy more and more War Bonds. We can do it if everybody does his share. Invest at least ten percent of your income every pay day to help your country go over its Bond Quota.

U. S. Treasury Department

sreča te je zadela; misli si najhujšo!"

"Andrej!" vzklikne nesrečna žena.

"Zdaj, zdaj ga boš videla!"

"Nič! — Glej, tu je!"

Moža sta bila stopila v vežo z mrtvim gospodarjem.

"Nesimo ga gor!" reče Seljan ter jima pomaga. Molče omahuje žena za njimi.

Neso ga v sobo ter položijo na posteljo. Nato moža odideta. Ko je bil Seljan sam z Lizo, reče ji z nekim posebnim poudarkom:

"Rekel sem, da te je najhujša nesreča zadela, Liza; ali sem prav rekel; se ti bila lahko še v dila, tebi in tvoji hiši; tolaži, uboga žena! Jiti, ali skoraj se vrne!"

Liza ga je dobro je bila zvedela, da se nika ujeli, in ko je bil tem Andrej zapustil nikomur povedal, kar ga le ni bilo nazaj; ji je zbužati strašno tila je grozno resnica; je bilo vse jasno! — (Daje prihodnjemu)

WHAT'S YOUR NAME?

je naslov
novi knjigi

ki jo je spisal v angleščini slovenski pisatelj
LOUIS ADAMIČ

Cena knjigi je \$2.50 in nabavite si lahko v našem uradu.

THE MAY CO. PRITLIČJE

Aktualne vrednosti \$99 do \$159!

Luksusne nove

Suknje iz kožuhovine

Cena na razprodaji samo . . .

\$83

Te vrste priznane kožuhovine:

- * Silver Fox Paws
- * Dyed Skunk Stripes
- * Premier Bonded Beaver-Dyed Coney
- * Seal-Dyed Coney
- * Sable-Dyed Coney
- * Sable-Dyed Muskrats
- * Silver Fox Jackets
- * Black Persian Paws
- * Sable-Dyed Marmots

Prihranite si na tej senzacionalni razprodaji od \$16 do \$76!

Poseben nakup! Sveži, novi komadi—luksusni in fini kožuh—izvrstno delo—krasni stili! Cena je nizka—vrednosti so senzacionalne—kupite si vaš kožuh v četrtlet! Mere za žene in dekleta. Povprašajte glede naših primernih načrtov za nakup teh sukenj

The May Co. pritličje—je umetno prezačeno

Posebnost sezone!

Popularni "Teddy Bear"

'Timme Tuft'
Suknje
22.95

100% volnene na zunaj—100% bažne znotraj

Pridobivajo si priznanje vsehposod—pri oblikovanju v šoli, v kolegiju in pri obrambnih delavcih pri vseh Clevelandcih! So mehke, krasne in nje, ki vas bodo držale komode in tople zimi! Perfektne—ukrojene iz 100% volnene blaga na zunaj in 100% bombažnega blaga na notranj—v prijetnih "swagger" stilih! V naravnih barvah, rjavi, nudi, beli in teal. Mnoge so tovljene v kontrastnih barvah, rdeče, rjave, zelene. Mere 10 do 18 za žene in dekleta. Povprašajte glede naših primernih načrtov za nakup teh sukenj

The May Co. pritličje